

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla az Ormai és Társai CMS Cameron McKenna LLP Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. O. G. ügyvéd) és az Okányi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. O. Zs. ügyvéd) által képviselt Ryanair Limiterd (Dublin, Írország) felperesnek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Budapest, hivatkozási szám: Vj-35/2008.) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2010. évi május hó 5. napján kelt 2.K.33.732/2009/10. számú ítélete ellen a felperes által 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2011. évi január hó 12. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (azaz húszezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - 36.000 (azaz harminchatezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2009. június 18. napján kelt Vj-35/2008/23. számú határozatában megállapította, hogy a felperes 2007-ben közzétett, a repülőjegyek árával, továbbá a meghirdetett akciókkal kapcsolatos egyes kedvezményekre vonatkozó egyes tájékoztatásai a fogyasztók megtévesztésére alkalmasak voltak, ezért őt 10.000.000 forint bírság megfizetésére kötelezte. Határozatának indokolásában a Magyarországon megjelent nyomtatott sajtótermékekben közölt hirdetések alapján megállapította, hogy a fogyasztók a hirdetésben fő üzenetként feltüntetett áron valójában nem juthattak hozzá a repülőjegyhez, az egyes reklámokban főüzenetként ugyanis az ún. nettó árat tüntette fel a felperes, ám az apró betűs tájékoztatás szerint ez a jegyár - kevés kivételtől eltekintve - nem tartalmazza a repülőtéri illetéket. Ezen kívül egyetlen

reklám sem tartalmazza a hitelkártya kezelési díjat, amely a repülőjegy megvásárlásakor a fogyasztó oldaláról elengedhetetlenül felmerülő költségelem. Erre minden esetben csak az apró betűs tájékoztatás hívja fel a figyelmet. A vizsgált tájékoztatások pedig még apró betűs üzenetben sem adnak utalást arra vonatkozóan, hogy a jegyvásárláshoz külön check in díj és poggyász díj is kötődik meghatározott feltételekkel. Mindez azt jelenti, hogy a felperes a tájékoztatásaiban a repülőjegy árára vonatkozóan a főüzenetben feltüntetett kedvező tulajdonságról a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott közre, a kiemelt fő üzenet nem valós. A százalékos kedvezményt tartalmazó hirdetések esetén pedig bebizonyosodott, hogy a felperes a kedvezmények alapjául kizárólag a hirdetés megjelenését közvetlenül megelőzően alkalmazott legalacsonyabb nettó árat vette figyelembe, azaz a meghirdetett 50%-os vagy 75%-os kedvezményt a ténylegesen kifizetendő repülőjegy árának csak egy része tekintetében alkalmazta. A kedvezmény nem vonatkozott a további díjelemekre, így a repülőtéri illetékekre, a hitelkártya kezelési költségre stb. A meghirdetett kedvezmények ezért valójában nem érvényesültek, azaz a tájékoztatással a felperes különösen előnyös vásárlás hamis látszatát keltette, illetve az áru lényeges tulajdonsága tekintetében megtévesztő tájékoztatást adott. Mindezzel megvalósult a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 8.§-ának (2) bekezdés d) és a) pontja szerinti magatartás, megsértve ezzel a Tpv. 8.§-ának (1) bekezdésében, továbbá a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Grtv.) 7.§-ában foglaltakat. A bírságszabás során a jogsértés súlyának meghatározása körében figyelemmel volt a jogsértéssel érintett reklámozási gyakorlat kiterjedtségére és időtartamára azzal, hogy minden vizsgált tájékoztatás tartalmazott jogsértő elemeket. Enyhítő körülményként értékelte, hogy a fogyasztók a reklámok megismerését követően, a vásárlás előtt tájékozódhattak a pontos feltételekről.

A felperes keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a bírság összegének 1.000.000 forintra való mérséklését, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Előadta, hogy a kiegészítő díjak opcionálisak voltak. A hitelkártya díj alkalmazását kis betűvel megjelenítette, a honlap más részein, illetve a jegyfoglaláskor a fogyasztó erről tájékozódhatott. A Visa Electron-nal történő fizetés pedig nem járt külön díjjal. A check in díj elkerülhető volt, mert az utasok szabadon választhattak a díjmentes és az online bejelentkezés között. A poggyászfeladási díj tekintetében hangsúlyozta, hogy a fapados járatok elsősorban a rövid hétvégi kirándulások kedvelőit célozták meg. Utalt arra, hogy az elmúlt évtizedben ismertté vált a fogyasztók előtt a fapados légitársaságok árképzése, és köztudomású, hogy a piaci árnál alacsonyabb ár a minimális utazási szolgáltatásokra vonatkozik. Kifogásolta, hogy az alperes nem vette figyelembe a légiközlekedésben lezajlott változásokat. Állította, hogy a hirdetésekben alkalmazott „-tól” nyelvi formát megelőző szám az elérhető legalacsonyabb árat jelentette, ez a kifejezés elfogadott a Tpv. 9.§-a alapján is. Internetes oldalai minden információt tartalmaznak, ezért a foglaláskor, ha a végleges ár a fogyasztónak nem felel meg, nem indítja meg a fizetést. Azzal is érvelt, hogy az Európai Bizottság átláthatónak tekintette az árait. A tájékoztatások megfeleltek az 1008/2008. EK Európai Parlamenti és Tanácsi rendelet (a továbbiakban: Rendelet) árak feltüntetésére vonatkozó előírásainak is. Az összes költségelem feltüntetése nem várható el, mert az nem érint minden fogyasztót, ezen kívül minden költségelem feltüntetése a hatékony tájékoztatást is ellehetetlenítené.

Nem megtévesztő, ha az elérhető minimális szolgáltatás legalacsonyabb árát tünteti fel. Hangsúlyozta, hogy a tájékoztatások csak figyelemfelhívást szolgáltak. Állította, hogy az eladott jegyek több mint fele a legolcsóbb árkategóriában került értékesítésre. Az elektronikus foglalási rendszerből kiemelt példákkal kívánta bizonyítani, hogy volt ténylegesen olyan utas, aki kizárólag a reklám fő üzenetében hirdetett és az apró betűvel megjelenített költséggel növelt összköltséggel, illetve annál olcsóbban utazott. A bírságkiszabás körében sérelmezte, hogy az alperes nem vette figyelembe a korábbi jogsértés hiányát, és nem értékelte megfelelően azt sem, hogy minden hirdetés nyomtatott sajtóban jelent meg, ezért az apró betűs részek is áttanulmányozhatók voltak. Hangsúlyozta, hogy a reklámkampányra viszonylag alacsony összeget fordított, piaci részesedése alacsony a hazai piacon. Valótlan tényállítás hiányában felróhatósága nem állapítható meg. E körben hivatkozott még a részletes jogi szabályozás hiányára is.

Az alperes a határozatban foglaltak fenntartása mellett kérte a kereset elutasítását. Állította, hogy a reklámok fő üzeneteiben meghirdetett árakon nem lehetett repülőjegyet vásárolni. A felperes 2007. évi magatartására a Rendelet hatálya nem terjed ki, de ettől függetlenül sem lehet az alapszolgáltatás reklámozását elemeire bontani. A díjlemek opcionális jellegével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy egyes esetekben a többletdíj megfizetése elkerülhetetlen volt, a vizsgált időszakban pedig nem volt elterjedt gyakorlat Magyarországon a poggyászdíj és a check in díj alkalmazása. A fogyasztók számára a repülőtéri értékesítés nem reális lehetőség, az online illetve telefonos értékesítés pedig bankkártyás vásárlást feltételez, ezért a hitelkártya díj sem lehetett opcionális díjlem. A bírság kiszabása körében előadta, hogy a jogsértés ismétlődésének hiánya nem enyhítő körülmény, a reklámköltség összege, a felperes piaci részesedése és az Európai Bizottság felmérései pedig nem releváns bírságkiszabási szempontok. A legolvasottabb napilapban megjelent reklámok valótlan állításokat tartalmaztak; a fő üzenetben hirdetett 3 forintért ténylegesen nem lehetett repülőjegyet vásárolni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Indokolása szerint a felperes előadása csak abban az esetben lehetett volna a jogsértés tekintetében releváns, amennyiben a légi utazás bármely fogyasztó számára többletköltség nélkül lett volna elérhető a reklámokban feltüntetett áron. A felperes reklámjai a fogyasztók számára ugyanis nem azt közölték, hogy a felperes mit tekint repülőjegy árnak, hanem azt, hogy bármely fogyasztó számíthat arra, hogy - további, a reklámban nem szereplő addicionális költség nélkül - a reklámban közölt áron utazhat. Ezzel szemben a felperes által 2007. évben alkalmazott feltételrendszer ténylegesen nem tette lehetővé azt, hogy az egyedül utazó 14-15 éves gyermekek, a kisgyermekkel utazó felnőttek és a személyazonosság igazolására jogosítványt használó utasok online jelentkezzenek be, vagyis az ilyen személyeknek fejenként a reptéri 40 EUR airport check in díjjal növekedett az az összköltsége, amelynek megfizetése az utazás elengedhetetlen feltétele volt. E körülmény elhallgatásával a vizsgált reklámok önmagukban alkalmasak a fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolására. A reklámok a poggyászdíj tekintetében is megtévesztők. Az ingyenes online check in-t választó személyek csomagot nem adhattak fel, a kabinméretű poggyásznál nagyobb csomaggal utazók számára így a poggyászdíjon kívül - az online bejelentkezés lehetőségének kizártságával - további költsége is keletkezett. A poggyászdíj és a bejelentkezéssel

járó költségek ezért nem voltak opcionálisak, hiszen adott feltétel mellett a két díjlem szükségképpen összekapcsolódott. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint valamennyi reklám tájékoztató reklám volt, mert a szolgáltatás lényeges tulajdonságát, az árát emelte ki. Az alperessel egyetértésben megállapította, hogy a reklámokban apró betűvel megjelenő, a fő üzenettől elkülönülő tájékoztatások összehatásukat tekintve sem fejezték ki azt az egységet, amely a bármely fogyasztó számára elérhető legkisebb utazási költséget jelenti. Hangsúlyozta, hogy még a nyomtatott sajtóban megjelenő reklámok esetén is szükséges a szolgáltatás homogén és egyúttal lényeges tulajdonságának minősülő feltételek azonos hangsúllyal való megjelenítése. A fogyasztó érdeklődését nagy valószínűséggel felkeltő alacsony díjlem hangsúlyos megjelenítése kontrasztjaként nem fogadható el a szolgáltatás igénybevételéhez nélkülözhetetlen további költségek apró betűs közlése. A hitelkártyadíj azoknak a fogyasztóknak is növelte a költségeit, akikre további szükségszerűen felmerülő díj nem terhelődött. Leszögezte, hogy a jogsértés megvalósulásán nem változtat az, ha a felperes bizonyítja, hogy volt olyan utas, akiknek a megjelölt extra szolgáltatási díjat nem kellett megfizetnie. A felperes által hivatkozott, az elektronikus foglalási rendszerből kiemelt példák pedig azt mutatják, hogy az utas teljes költsége eltért a fő üzenetben hirdetett ártól. A vizsgált időszakra tekintettel irreleváns a felperes által 2009-ben alkalmazott Visa Electron-nal kapcsolatos kedvezményre vonatkozó díjtáblázat. Az alperesnek arra sem kellett figyelemmel lennie, hogy 2009-re milyen változások álltak be a fapados légi forgalom hazai piacán. Megjegyezte, hogy az alperes jogi álláspontja és az Irányelv között kollízió nem áll fenn. A megjelenített reklámok jogszerűsége tekintetében irreleváns az Európai Bizottság álláspontja is. A bírsággiszabás körében megállapította, hogy a korábbi jogsértés hiánya önmagában nem minősül enyhítő körülménynek, az intenzív kampány pedig köztudottan nagy példányszámú országos lapban jelent meg, a reklámkampányra fordított összeg nominális összegben nem minősül alacsonynak. E körben a felperes piaci részesedésének pedig semmilyen jelentősége sem volt. A racionális fogyasztók egy része nem szerezhetett tudomást arról, hogy esetükben a kiemelten közölt díjhoz képest ténylegesen több ezerszeres összeget kell kifizetni a szolgáltatás igénybevételéhez. Emiatt a felperes felróhatósága eleve megállapítható, amelyet enyhítő körülményként ellensúlyozott az, hogy a foglalási folyamat alatt a fogyasztók a reális kondíciókat megismerhették.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérte. Másodlagos fellebbezési kérelme az ítélet megváltoztatására irányult; elsődlegesen a jogsértés hiányának megállapításával, másodlagosan a bírság összegének jelentős mértékű csökkentésével. Előadta, hogy a fogyasztók előtt is ismert piaci gyakorlatnak megfelelő poggyászdíj - figyelemmel az általa érintett desztinációkra - nem tekinthető a fogyasztók oldaláról felmerülő normál igénynek, a vizsgált időszakban az utasok 51%-a nem is adott fel csomagot. A Rendelet 23. cikke és az általános piaci gyakorlat szerint a poggyászdíj nem tartozik a légi személyszállításért fizetendő elkerülhetetlen és előre látható díj kategóriájába. Az Európai Bizottság elvárásaival összhangban álló foglalási rendszerében a fogyasztó minden következő lépés előtt tájékoztatást kap az addig igényelt szolgáltatások összesített költségeiről. Mindezek alapján tehát nem volt köteles semmilyen formában sem utalni a poggyászdíjra. Ennek ellenére minden egyes hirdetésben hivatkozott arra,

hogy a foglalás a honlapon feltüntetett feltételeknek megfelelően történik, azaz közvetve mégis utalt a fogyasztó által esetlegesen igénybe veendő szolgáltatások költségeire. A nyomtatott sajtóban megjelent hirdetéseiben alkalmazott apró betűs tájékoztatás teljes értékű tájékoztatásnak minősül, amely lényegesen nem módosítja a tájékoztatásban kiemelt módon közvetített üzenetet. Az apró betűvel ismertetett hitelkártyadíj sem minősül a Rendelet 23. cikke alapján elengedhetetlenül felmerülő költségnek. Az utasok közel 30%-a Visa Electron kártyával fizetett. Hangsúlyozta, hogy a „-tól” kitétel alkalmazásával egyértelműen megjelölte, hogy a főüzenetben feltüntetett ár az alapszolgáltatás legalacsonyabb ára, azaz további költségelemek esetlegesen felmerülhetnek. A teljes körű tájékoztatást ugyanazon a reklámhordozón biztosította. Állította, hogy a meghirdetett áron elérhető volt a szolgáltatás a fogyasztók számára. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) alapján hangsúlyozta, hogy az átlagfogyasztót kell viszonyítási alapul venni. Az ésszerűen eljáró fogyasztók pedig értesülhettek a légi közlekedésben bekövetkezett változásokról. A vizsgált időszakban egyébként már több, a magyar piacon is üzemelő légi társaság alkalmazta a poggyászdíjat és a hitelkártyadíjat. Az összes szóba jöhető információt egyetlen reklámban feltüntetni objektíve lehetetlen. Ezért a fogyasztói döntésekre gyakorolt hatás vizsgálatok az alkalmazott összes kommunikációs eszközt együttesen kell figyelembe venni és értékelni. Mindezeket túl állította, hogy a kifogásolt reklámoknak nem a teljes körű tájékoztatás, hanem a fogyasztók figyelmének felkeltése, a szolgáltatás további részleteinek megismerésére való ösztönzés volt a céljuk. Kifogásolta, hogy sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a magatartás piaci viszonyokra kifejtett hatását, márpedig a kifogásolt hirdetésekben nem mutatható ki piactorzító hatás. Hangsúlyozta még, hogy a reptéri illeték nem képezi a légitársaság bevételeit, éppen ezért annak összegét nem vonhatta be a kedvezményrel érintett teljes árba. Az eljárási szabálysértések körében a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/A.§-ára hivatkozással állította, hogy a rendeletet az alperesnek legalább a bíróság kiszabása körében figyelembe kellett volna vennie. Az elsőfokú bíróságnak pedig emellett a határozat meghozatalakor hatályban lévő hazai jogszabályokra is tekintettel kellett volna lennie. A foglalás és a vásárlás menetére tekintettel pedig megállapítható, hogy a hirdetések önmagukban nem lehettek alkalmasak arra, hogy a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készítsék, amelyet egyébként nem hoztak volna meg. Kifogásolta, hogy az alperes figyelmen kívül hagyta az utasok által ténylegesen fizetett összegre, a repülőjegyek számára, illetve az utasoknak biztosított százalékos kedvezményekre vonatkozóan előterjesztett bizonyítékait. Hangsúlyozta még, hogy a rendelet speciális szabályokat fogalmaz meg a légi közlekedési szolgáltatások hirdetései tekintetében, ezért téves az elsőfokú bíróság azon következtetése, miszerint az alperesnek a rendeletet nem kellett figyelembe venni, illetve, hogy az alperes jogi álláspontja és a rendelet között kollízió nem áll fenn. Álláspontja szerint a bíróság kiszabása körében azt is figyelembe kellett volna venni, hogy egyes hirdetések az alperes nem talált jogsértőnek.

A fellebbezéssel szembeni ellenkérelmében az alperes - a határozatban foglaltakat és a korábban előadottakat megismételve - kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A felperes fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátai között vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a Pp. 206.§-ának (1) bekezdése szerint, azokat egyenként és összességükben is megfelelően értékelve helyesen állapította meg a tényállást és a rendelkezésre álló peradatok alapján okszerű következtetésre jutott a felperes magatartása és az alkalmazott szankció jogi megítélését illetően. A felperes fellebbezésében nem hivatkozott olyan indokra, amely az elsőfokú bíróság ítéletének jogszerűségét megkérdőjelezné, nem jelölt meg olyan tényt vagy körülményt, amely a fellebbezés kedvező elbírálását eredményezhette volna. Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság ítélete kiterjed valamennyi kereseti kérelemre, és a felperesi érvekkel szemben adott teljes körű, alapos, kellően részletes jogi indokolásával a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetért, ezért azokat nem ismétli meg. A fellebbezésben foglaltakra utalással a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki.

A Pp. 247.§-a alapján a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperes a Pp. 339/A.§-ára az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott, ezzel kapcsolatban kereseti kérelmet nem terjesztett elő. Ennél fogva e fellebbezési kérelmi elemet a másodfokú bíróság nem vonhatta érdemi vizsgálódása körében. Emellett azonban megjegyzi, hogy a Pp. 339/A.§-ához fűzött indokolásból is következik, hogy a közigazgatási bíráskodás funkciója az Alkotmány 50.§-ának (2) alapján a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzése. Az idő múlása, a jogszabályok módosulása, illetve a körülmények megváltozása nem tehet egy határozatot jogszerűvé vagy jogsértővé. A Pp. 339/A.§-ának beiktatásával kizárólag az volt a cél, hogy egyértelmű legyen; a bírósági felülvizsgálat során a határozat meghozatala utáni jogszabályváltozásokat nem lehet figyelembe venni. Ez alól kivételt csak jogszabály tehet. Szó nincs tehát arról, hogy a jogalkotót az általános elfogadott normatani szabályok gyökeres megváltoztatásának a szándéka vezérelte volna. Márpedig a jogalkotás egyik főszabálya az, hogy az anyagi jogszabály hatályon kívül helyezése csak azt zárja ki, hogy az újonnan keletkező jogviszonyokra az jogi hatást váltson ki, a korábban létrejött jogi tények körében még továbbra is alkalmazandók. Külön rendelkezni csak akkor kell, ha a jogalkotó úgy dönt, hogy az anyagi jogi jogviszonyra az utóbbi anyagi jogot kell alkalmazni. Mindezt az érvelést támasztja alá a Pp. 2011. január 1-jétől hatályos és a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó 339/A. §-a, amely már akként rendelkezik, hogy a közigazgatási határozatot a bíróság a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok alapján vizsgálja felül. A fentiekből következik, hogy jelen esetben a felperes magatartását a tájékoztatások közzétételének időpontjában hatályos anyagi jogszabályok szerint kellett értékelni, és az elsőfokú bíróságnak ez alapján kellett megítélnie a közigazgatási határozat jogszerűségét. A 2007. évet követően bekövetkezett hazai és közösségi jogszabályi változások, beleértve a Rendeletet is, a felperes magatartásának jogi értékelése szempontjából közömbösek.

A gazdasági reklám célja a vásárlás ösztönzése, meghatározott termék, szolgáltatás megvételére való buzdítás. Ennek elérése érdekében a vállalkozások elsősorban a reklámozott áru vagy szolgáltatás előnyeit hangsúlyozzák. A piac szereplői szabadon határozzák meg, hogy a termékeiket miként népszerűsítik. Arról is maguk döntenek,

hogy a fogyasztók érdeklődését milyen reklámkampánnyal igyekeznek felkelteni. Szabad elhatározásukat azonban a Tpv. III. fejezetének rendelkezései korlátozzák; a gazdasági verseny védelme céljából tilos a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása. A Tpv. 8.§-ának (2) bekezdése a felperesre is azt a kötelezettséget rója, hogy a repülőjegyek értékesítésére vonatkozó tájékoztatása legyen valós, pontos, egyértelmű. Ez azt az elvárást is magában foglalja, hogy minden - bármilyen formában és terjedelemben is közzétett - reklámnak valamennyi olyan lényeges információt tartalmaznia kell, amely a fogyasztó számára, a megfontolt vásárlói döntés meghozatalához szükséges. Megtéveszti a fogyasztót az olyan tájékoztatás, amely a reklámozott áru valamely lényeges tulajdonságáról valótlan vagy nem pontos információt ad, de ugyanígy megtévesztő az is, ha a reklám a népszerűsíteni kívánt áru valamely lényeges tulajdonságát elhallgatja, azzal kapcsolatban hiányos tartalmú, pontatlan, félrevezető tájékoztatást közöl. A fogyasztók tisztességtelen befolyásolására alkalmas reklám minden formáját tiltja a versenyjog.

A Fővárosi Ítéltábla az alperessel és az elsőfokú bírósággal egyezően jutott arra a következtetésre, hogy a kifogásolt tájékoztatások gazdasági reklámoknak minősülnek. A hirdetések szövege és képi megjelenítése nem pusztán a fogyasztók figyelmét akarták felkelteni, hanem egyértelműen azt a célt szolgálták, hogy a felperes nevét, tevékenységét népszerűsítsék, az általa kínált termékeket a fogyasztók megismerjék, a megjelölt repülőjegyeket megvásárolják. Minden vásárlás alapvető kérdése a fizetendő ellenérték. A felperes által közölt valamennyi reklám fő üzenete az árat tartalmazta, így azokkal kétség kívül a vásárlási hajlandóság növelését akarta elérni, vagyis, hogy a fogyasztók az adott termékeket igénybe vegyék, minél többen váltsanak repülőjegyet. A „vásároljon egy jegyet, a másodikat teljesen ingyen kapja” szöveg pedig nem vonatkozhat másra, mint, hogy a fogyasztók vegyék meg a kínált repülőjegyeket. Mindebből következik, hogy a tájékoztatásokat a Tpv. 8.§-ának (2) bekezdés d) és a) pontjában, valamint a Grtv. 7.§-ában foglaltakhoz viszonyítva kell megítélni.

A reklámozási tevékenység a hirdetés közreadásával, a tájékoztatás közlésével befejeződik. Az egyes reklámhordozók eltérő információ áteresztő kapacitással rendelkeznek. A reklámhordozók terjedelmi korlátai azonban nem adnak felmentést a Tpv. vonatkozó rendelkezéseinek megtartása alól. A gazdasági szereplő tudja azt, hogy mit kíván reklámozni, ezáltal ismeri az eladni kívánt áru fogyasztói döntést befolyásoló lényeges tulajdonságait. Erre tekintettel olyan reklámhordozót kell választania, amely a terjedelmi korlátokra is figyelemmel biztosítja a tisztességes tájékoztatás közreadását. A vásárlásra ösztönző reklám természetesen az adott áru előnyeire helyezi a hangsúlyt. A reklám fő üzenete azonban nem merülhet ki pusztán a kedvező elemek felsorolásában, hiszen azok még nem elegendők a körültekintő, megalapozott vásárlói döntés meghozatalához. Kétségtelen, hogy a tudatos fogyasztótól is elvárható, hogy a vásárlást megelőzően tájékozódjon. Ez azonban csak az ésszerű mértékű információkeresés lehet, és nem jelentheti a tájékozódás kötelezettségének parttalan áthárítását a fogyasztókra. A reklámból kimaradt, de az áruhoz, szolgáltatáshoz kapcsolódó információk egyéb módon való eljuttatása a fogyasztókhoz nem helyettesíti a tisztességes tájékoztatást. Éppen ezért elfogadhatatlan az a felperesi érvelés, miszerint az alkalmazott összes kommunikációs eszközt együttesen kell figyelembe venni és értékelni. A reklámokat egyenként, önmagukban, az adott megjelenésben és tartalomban kell vizsgálni. A fogyasztók nem

kötelesek utána járni annak, hogy a termékeit az adott repülőjegyet a felperes hol, milyen módon, hányszor stb. hirdette meg, és az sem várható el tőlük, hogy az így összegyűjtött tájékoztatások tartalmát egyenként és összességükben elemezzék, azokat egymással összevetve értékeljék. Ennél fogva a honlapon adott információkra való utalás nem felel meg a tisztességes tájékoztatás követelményének.

Önmagában a „-tól” kitétel alkalmazása sem jelenthet kibúvót a tisztességes reklám közreadásának követelménye alól, hiszen az a fogyasztók számára semmilyen információ nem ad arról, hogy a főüzenetben közölt ár mely esetekben, milyen feltételekkel, milyen mértékben módosul. A csillagozott, apró betűs megjegyzés pedig azért nem fogadható el, mert az nem képezi a főüzenet részét, az a fogyasztók számára nem érzékelhető, nem látható, nem alkalmas arra, hogy az így közölt tájékoztatást a fogyasztók nyomban összekössék a reklám főüzenetével.

A gazdasági reklámok közreadásakor az átlagfogyasztót kell viszonyítási alapul venni, a reklámozónak abból kell kiindulnia, hogy a fogyasztó ésszerűen jár el, vásárlása tudatos, azt megfelelően átgondolja. Ez a körütekintés azonban nem jelentheti azt, hogy a fogyasztónak a reklám főüzenete alapján azonnal gyanakodni kellene, és tudatosan keresnie kellene a főüzenetben megjelölt ár igénybevételeinek reklámban nem közölt feltételeit. A köztudatban - különösen 2007. évben - az terjedt el, hogy a fapados járatok olcsók, az átlagfogyasztó számára még az is világossá vált, hogy ez az olcsóság a korábban megszokott szolgáltatás mennyiségének, színvonalának csökkenésével jár. Azt azonban az ésszerűen eljáró fogyasztó külön, további tájékozódás nélkül biztosan nem tudhatta, hogy az egyes légitársaságok éppen melyik, korábban a repülőjegy árában foglalt szolgáltatást tekintik olyan külön szolgáltatásnak, amelynek igénybevételeért a fogyasztónak többletköltséget kell fizetnie. Éppen ezért, különösen a felperes által is hivatkozott légi közlekedésben bekövetkezett változásokra tekintettel, nem mellőzhető a reklám főüzenetében megjelölt ár mértékét befolyásoló valamennyi körülményről, feltételről szóló tájékoztatás megfelelő közreadása.

A felperes állította, hogy a meghirdetett áron elérhető volt az általa reklámozott szolgáltatás a fogyasztó számára. Ha ez tényleg így lett volna, akkor nem valósult volna meg a fogyasztók megtévesztése. Ezzel szemben a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperes sem a közigazgatási eljárásban, sem a perben még csak kísérletet sem tett arra, hogy cáfolja azt a megállapítást, miszerint az egyedül utazó 14-15 éves gyermekek, a kisgyermekkel utazó felnőttek és a jogosítványt személyazonosság igazolására használó utasok számára nem volt lehetőség az online bejelentkezésre. Az ilyen személyeknek ezért fejenként a reptéri 40 EUR airport check in díjjal növekedett az az összköltsége, amelynek megfizetése az utazás elengedhetetlen feltétele volt. Ezt a költséget azonban a felperes egyetlen reklámjában sem közölte, erre még csak utalást sem tett. A felsorolt személyek tehát a meghirdetett áron biztosan nem kaphattak repülőjegyet, amely már önmagában megalapozza a jogsértés megállapítását.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a poggyász-feladás - különösen a vizsgált időszakban - a fogyasztók oldaláról felmerülő normál igénynek tekinthető, ezért a poggyászdíj számukra elkerülhetetlen és előre látható díjnak minősül. A légi közlekedést igénybevevők számára korábban természetes volt, hogy a repülőjegy

megvásárlása egyben a poggyász feladására is feljogosított. Ennek megfelelően az átlag utazó a feladott poggyászba csomagolta a ruháit, a fehérneműket, pipere holmikat stb. A kézipoggyászban pedig csak azokat a dolgokat vitte, amelyekre az utazás során szüksége lehet. Jellemzően nem szoktak felvinni a fedélzetre váltásruhát, pizsamát stb.. A fapados légitársaságok megjelenése idővel valóban arra készítette az utazókat, hogy változtassanak a korábban kialakult szokásaikon. A gyakran nem jelentéktelen összegű poggyászdíj bevezetése idővel arra sarkallta a fogyasztókat, hogy éppen a pluszköltség elkerülése érdekében próbáljanak inkább a kézi poggyászba csomagolni, az együtt utazók pedig, így különösen a családok közösen pakoljanak a feladandó bőröndbe. Éppen ezért semmiféle következtetést nem lehet levonni abból, hogy az utasok 51%-a nem adott fel csomagot. Ez nem változtat azon, hogy korábban a repülőjegy ára magában foglalta a poggyász feladásának lehetőségét, ezért az átlagfogyasztó számára 2007-ben nem volt közismert, hogy a poggyász feladásért külön díjat kell fizetni. Poggyászra pedig még a közeli desztinációkon, a hosszú hétvégeken is szükség van, ezért a bőrönd-feladás normál igénynek tekinthető. Mindezek ellenére a felperes a poggyászdíj felmerülését a vásárlók előtt elhallgatta; a honlapon feltüntetett feltételek, illetve az apró betűs tájékoztatások a fentebb kifejtettek szerint nem fogadhatók el.

A hitelkártya díj ugyancsak ismeretlen volt az ésszerűen eljáró fogyasztók körében, a kártyás fizetés korábban többletköltséget nem jelentett. Ez a fogyasztók nagy részét érintette, hiszen a felperes maga is arra hivatkozott, hogy közel 30% fizetett a hitelkártyadíj alól mentes Visa Electron kártyával. Mivel pedig a készpénzes fizetés elenyésző volt, megállapítható, hogy a nagy többséget igenis terhelte a kártyás fizetésből fakadó többletköltség. A felperes a reklámokban azonban ezt a szükségszerűen felmerülő díjelemet nem közölte, ezzel megtévesztette a fogyasztókat. Az apró betűs tájékoztatás a fentebb kifejtetteken túl azért sem fogadható el, mert az „utasonként és utazási szegmensenként” szöveg még a különös körültekintéssel eljáró fogyasztó számára sem értelmezhető.

A százalékos kedvezményekkel kapcsolatban a másodfokú bíróság arra mutat rá, hogy az alperes nem azt róta a felperes terhére, hogy a reptéri illeték, a hitelkártya kezelési költség stb. összegéből nem adott kedvezményt, hanem azt, hogy nem a reklámokban közöltek szerint adta a kedvezményt. A hirdetésekben ugyanis a felperes azt ígérte, hogy az árakból biztosítja a meghatározott kedvezményt, azt viszont már elhallgatta, hogy ez az ár nem azonos a fogyasztó által ténylegesen fizetendő teljes összeggel, a százalékos kedvezmények egyes díjelemekre nem vonatkozik. Ezzel szintén megtévesztette a fogyasztókat.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az alperes által kifogásolt reklámok hiányos tájékoztatást tartalmaztak, hiszen azokból nem volt megállapítható a megalapozott vásárlói döntéshez szükséges valamennyi lényeges információ; a fogyasztó nem tudhatta, hogy a főüzenetben kiemelt árért ténylegesen nem repülhet, arra különféle költségek, így poggyászdíj, hitelkártya díj, check in díj is rakódhat. A reklámokból azt sem ismerhette fel, hogy a százalékos kedvezménnyel meghirdetett árak ténylegesen a fizetendő összeg egy részére vonatkoznak csupán. A hirdetések alapján az átlag fogyasztókban téves feltevések alakulhattak ki, hiszen azok azt sugallták, hogy pl. 3 forintért vásárolhatnak repülőjegyet. A felperes a Pp. 164.§-ának (1) bekezdésében

előírt kötelezettsége ellenére azonban nem bizonyította, hogy a közölt összeg megfizetésével a kínált desztinációkra el lehet jutni, sőt ezt még csak nem is állította. Az általa hivatkozott bizonyítékok ugyanis részben a vizsgált időszakot követő időszakra vonatkoznak, részben pedig nem alkalmasak az alperesi megállapítások cáfolatára, így azokat figyelembe venni nem lehetett. A rendelkezésre álló peradatok alapján pedig tényszerűen megállapítható, hogy a hirdetett áron ténylegesen senki sem juthatott repülőjegyre. A felperes ezért megsértette a Tptv. 8.§-ának (2) bekezdés d) és a) pontjában foglaltakat, továbbá a Grtv. 7.§-ában foglaltakat.

A törvényi tényállásnak nem eleme a fogyasztók megtévesztésének tényleges bekövetkezése, a fogyasztói sérelem megvalósulása, de a piactorzító hatás sem. Éppen ezért ezeket vizsgálni sem kellett, hiszen a jogsértés önmagában megvalósult azzal, hogy a tájékoztatások alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.

A felperes a fellebbezésében azt sem bizonyította, hogy az alperes bírságra vonatkozó döntése jogszabálysértő. Nem hivatkozott olyan szempontra, amelyet az alperes anélkül értékelt volna, hogy az az eset összes körülményéhez relevánsán hozzátartozna, és olyan körülményt sem jelölt meg, amelyet az alperes jogsértő módon elmulasztott volna értékelni. Utalt arra, hogy a Rendeletet legalább a bírság kiszabása körében figyelembe kellett volna venni, ám ennek ténybeli és jogi indokát nem jelölte meg. A másodfokú bíróság pedig fentebb rámutatott arra, hogy a felperes magatartásának jogi megítélése szempontjából közömbös a később megalkotott közösségi jogszabály. Az alperes által értékelt enyhítő- és súlyosító körülményként figyelembe vett tényeket, körülményeket a felperes sem ténybelileg, sem jogilag nem cáfolta. Mindezek alapján a bírság mérséklésére vonatkozó fellebbezési kérelme sem foghatott helyt.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes másodfokon is pervesztes lett, ezért a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú perköltségének megfizetésére, míg az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény - fellebbezés benyújtása időpontjában hatályos - 39.§-ának (3) bekezdés c) pontja és 46.§-ának (1) bekezdése szerinti mértékű fellebbezési illeték viselésére a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján köteles.

Budapest, 2011. évi január hó 12. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. a tanács elnöke dr. Vitál-Eigner Beáta sk. előadó bíró,
dr. Bacsá Andrea sk. bíró